

מסורת הש"ם

א) נַעַם מוֹסֵף שָׁמַח בַּכֹּחַ דִּיהִי אֵלֶּן וְתוֹרֵן פֶּסֶד: דִּיהִי צוֹנְטִיפֶה, וְכִי עֵינִן כַּעֲן יַעֲקֹב הַגִּיטֶסֶה, א) נִדֵּה סוֹ, מְגִילֵה כַח, ד) וְעִפְרִישִׁי וְתוֹר צַמְגִילֵה שֶׁסִּי, ט) פֶּסַחִים דָּף ט, מִנְחֹת סוֹ, מִדֵּה טוֹ: עִיזָא מֵאָה, א) מִעֲטִילֵה יִי: עִישָׁן, א) תּוֹסַפְתָּה פִּיג־הִכִּיף, א) שֶׁנֶּה לִי: פֶּסַחִים קִיף, ט) עִירֻזִּינ־סֵד, א) סוּטֵה מוֹ, ט) וְלִדֵּה אִשִּׁי כִיִּי־בִסְטֵמֵה מוֹ: וְכִיכ רִשִׁי בְּנִיעִינ־נַעַם, דִּיהִי וִילֵי עִישָׁן שֶׁךְ מוֹכַח וְעִישָׁן בְּנִישִׁי בִילֵה ו, דִּיהִי אִילֵן, א) תּוֹסַפְתָּה פִּיג־הִי, ט) תּוֹסַפְתָּה שֶׁסִּי הִי, א) לִקְמֵן לֵד, א) תּוֹסַפְתָּה פִּיג־הִי־סִי, ט) עִיזָא, ט) פִּיג־וִירָף וְהוֹשִׁיפ־לִיג־ט, עִיזָא מֵ, ק) עִירֻזִּינ־סֵד, ט) וְנַעַם אֵלֶּן כַּח, פִּיִּישִׁי דִּיהִי כִסֶּאף, ט) וְיִקְרֵא טוֹן, א) שִׁדֵּךְ לַעֲלֵל לֵד, א) וְיִדְרִיף לִהֲדִיל־מַעֲמִית בִּי, א) נַעַם מוֹסֵף יוֹמֵא־נַעַם: טוֹ, דִּיהִי הוּא וְתוֹסֵף מִעִילֵה יִי: דִּיהִי הַמִּקְוִין, א) מִהֲסוֹ לִכְלִיל מִימֵן,

תורה אור השלם

- אָז וַיִּקְרָא שְׁחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רָחֵק אִזּוּ יִאמְרוּ בְּרוּם הַגִּדְלִי הַיְּלַעֲשׁוֹת עִם אֶלְהֵי: תְּהִלָּה קִבֵּר חַב אִין מוֹעֲלִין דְּמִיִּם וּלְפִינֵן לֵה מִקְרֵאִי בְּמִסְכַּת יוֹמֵא (דָּף נט:) וּבְשַׁחֲטִיט חוּלִין (דָּף קיח:) הִי"מ כַּשְׁנַחֲטוּ צַעוּרֵה דְּלִיכֵי לְמִימֵר נַתְמִיו לִכֶּסַּע עַל הַמִּזְבֵּחַ לִכְפֹּר (וַיִּקְרֹא יי) לִכְפֹּר נַתְמִיו לָךְ וְלֹא מִעִילֵה אֲזַל צִדֵּס הַקּוֹס מוֹעֲלִין לְלוּמֵר אִסַּם נִהַנֵּה מִצִּילֵה קִרְבֵּן מַעֲלִילֵה, וְהֵךְ הוּיִין הַלְכוּת פִּסְקוּת שֶׁאִין עֲלִיֵּהן קוּשִׁיּוֹת וּמִדִּירוּסִים שִׁיחֵא צִרִיךְ לִהְרַסֵּר צִהֵן: **כַּמַּסְנִיסִין**, מִתּוֹךְ כּוּצֵד רֹאשׁ: **כַּבְרִיִּיאָה**, מִתּוֹךְ הַלֵּכֶה פִּסְקוּה: **שִׁיחֵה**, לִינִזְנוֹת: **מִסּוֹךְ קָלוֹס רֹאשׁ**, חִילוּף שֶׁל כּוּצֵד רֹאשׁ, מִתּוֹךְ וּמוֹת לֹא וַעֲמַךְ: **אֵלֶּן מִסּוֹךְ שִׁמְחֵה**, א) כְּנוֹן דְּבִרֵי נַתְמוּמִים שֶׁל תּוֹרֵה כְּנוֹן סִמּוֹךְ לְגִאֻלֵּת מִצֵּרִים אִזּוּ סִמּוֹךְ לְמַהֲלֵה לִדּוֹד שְׁהוּא שֶׁל צִצַּח וּנְתוּמוּמִין כְּנוֹן לָלוֹן יִרְאִיו יַעֲשֵׂה שׁוּמֵר הִי אֵת כָּל אֹהֶבָיו וְכְנוֹן מִקְרִאֻת הַסְדִּירוֹת בַּתְּפִלָּה עֲרִיצִית כִּי לֹא יַעֲוֶס הִי אֵת עַמּוֹ וְכוּיֹאֵל צִהֵן: **אֲלוּיִיֵּה**, לִיזְנוֹת דְּדִרְךְ: **נִיִּיסֵא**, דְּקָלִיס: **אֲדִרְכִּיו מִילֵּאֵה כּוֹ**, וְהֵה שְׁאֲמוּרִים מִימּוֹת אֲדֵס הַרְאָשׁוֹן הֵס שְׁהוּא גִזֹר עַל אֹתוֹ מִקּוֹס לִישׁוֹב דְּקָלִיס: **אִס סְכִין לָנֶס**, אִזּוּ תַקְשִׁיד אֲזִינֶךְ: **זַמְנִין תַּלְפֵּא**, שְׁחִרִית מִנְחֵה וַעֲרִיצִית: **יִכּוֹל מַשְׁנֵא** לְגוּלֵה הוּחֵלֵה, הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, הִיחֵלֵה כְּמוֹ נַתְמַלֵּה, אֲזַל קוּדֵס לָכֵן לֹא הוּא רְגִיל צִכֶךְ: **יִכּוֹל יֵהֵא כּוּלֵּן**, לְשֵׁלֵשׁ תְּפִלוֹת הַלָּלוּ צִשְׁנֵה אֲחַת: **יִכּוֹל יִשְׁאֵל צִרְכִיו**, כְּנוֹן צִרְכוֹת דֹּאֲתֵה חוּנֶן עַד שִׁי"ת וְאֲחֵי"כ יתְּפַלֵּל שֵׁלֵשׁ צִרְכוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁהֵן שֶׁל צִצַּח: **רִנֵּה וּו פִּסְלֵה**, שֶׁל צִצַּח: **קַשְׁפֵּה**, שְׁאֵלֵת צִרְכִיו: **אֲחֵר אֲמַם וּיִלִּי**, קוּדֵס גִּי רִאשׁוֹנוֹת: שִׁצִּרִךְ

- שְׁמוּאֵל א א יג
- וַיִּפְתִּיחַ אֶל תְּפִלָּה עַבְדֶּךָ וְאֵל תְּהַתְּנִי וְאֵלֶּיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל הַדְּרָגָה וְאֵל הַתְּהַפֵּחַ אֶשְׁרַע עַבְדֶּךָ מִתְּהַפֵּל לְפָנֶיךָ מְלִיכִים אֵל כַּח מִיָּמֵינוּ, וַיִּאֲמֹר אֲלֵיָהּ עָלֵי עַד מִתִּי תִשְׁתַּכְּרוּן הִסְרִי אֵת יְעִיר מַעֲלֵיךָ:

שְׁמוּאֵל א א יד

הגהות הב"ח

א) רש"י דִּיהִי אֵלֶּן מִתּוֹךְ שִׁמְחֵה שֶׁל מַצּוּה כְּנוֹן:

ג) וְכִי עֵינִן כַּעֲן יַעֲקֹב הַגִּיטֶסֶה, א) נִדֵּה סוֹ, מְגִילֵה כַח, ד) וְעִפְרִישִׁי וְתוֹר צַמְגִילֵה שֶׁסִּי, ט) פֶּסַחִים דָּף ט, מִנְחֹת סוֹ, מִדֵּה טוֹ:

גליון הש"ם

גנב' בְּכַר מְפֹרֵשׁ עַל יִידִי הַחֵה, עִי יוֹמֵא עַי עִי"א: שֶׁם יִכּוֹל יִשְׁאֵל אֲדֵס צִרְכִיו, עִי לִקְמֵן לֵד עִי"א:

הגהות הגר"א

א) גנב' אֵלֶּן מִתּוֹךְ דְּבִרֵי הַלֵּכֶה, רְמוּס קו עַל מִינֵת דְּבִרֵי הַלֵּכֶה וְכִי"צ שְׁמַחֵה שֶׁל מֵאִה: [ב] שֶׁם (וְכֵן מוּי"מ:

מוסף תוספות

א, בְּחוֹסִי רִישִׁי שְׁכַחַ, בְּחִסּוּסִים וּלְסוּף הַבִּרְכָּה (וּבְהַגְהוֹת שְׁכַחַ שֶׁם וּכְשִׁמְנִיעִים לְסוּף הַבִּרְכָּה),

אין עומדין פרק חמישי ברכות

כִּסַּף דְּמוּקְרָא, י כּוֹס שֶׁל זָכוּכִית לְצַנֵּה: **לִישְׁרִי לָן מַר**, שִׁירֵה: **הִי תוֹרֵה וְהִי מֵלוֹה דְּמַגְנוּ עַלֵן**, הִיכֵן הַתּוֹרֵה שְׁעַסְקֵנוּ וְהִיכֵן הַמִּזְנוֹת שְׁאֵלנוּ מִקְיִימִין שִׁיגִינוּ עֲלֵינוּ מַדִּינֵה שֶׁל גִּיהֶנֶס: **הַלֵּכֶה פִּסְקוּה**, שְׁאִינֵה צִרְכִיֵּה עֵינִן שֶׁלֹּא יֵהֵא מֵהִרְרֵר צֵה בַּתְּפִלָּתוֹ: **יּוֹשַׁעַת עֲלֵיהִ ו' נְקִיִּיס**.

אִיִּיתִי כִּסַּף דְּמוּקְרָא חִירוּתֵא, מִכֶּאֱן נִהְנוּ לְשַׁכֵּר זָכוּכִית בְּנִשְׁוֹאִין:

בְּמִקְוֵם גִּילֵה שֶׁם תִּהְא רַעְדָּה, פִּשְׁוֵנוּ שֶׁל מִקְרֵא עֲצֵדוּ אֵת ה' צִירֵאֵה וּכְשִׁיצֵא יוֹס רַעְדָּה תִּגְלִיו וְהִכִּי מְפֹרֵשׁ צִירוּשְׁלָמִי

עֲצֵדוּ אֵת ה' צִירֵאֵה הִיִּינוּ תְּפִלָּה דְּלִיקְרִי עֲצוּדֵה א) כְּדַתְּנִילֵא בְּסַפְרִי

(פ' עֲקֵב) וְלַעֲצֵדוּ כֻכַל לְצִצְכֵס זו תְּפִלָּה:

אִיִּיתִי כִּסַּף דְּמוּקְרָא בַת אַרְבַּע מֵאָה זוּזִי וְתַבְרִי קְמִיִּיהוּ וְאַעֲצִיבּוּ רַב אִשִּׁי עַבְדֵּר הַלּוּלֵא לְבִרְיֵה חוּזְהוּ לְרַבְנֵן דִּהּוּוּ קֵא בְּרַחֵי טוֹבֵא אִיִּיתִי כִּסַּף רְדוּגִיתֵא חִירוּתֵא וְתַבְרִי קְמִיִּיהוּ וְאַעֲצִיבּוּ אַמְרוּ לִיֵּה רַבְנֵן לִרְב־הַמְּנוּנֵא זוּמִי בַּחֲלוּלֵא דְמַר בְּרִיֵּה דְרַבִּינֵא לִישְׁרִי לָן מַר אֲמַר לֵהוּ וּוִי לָן דְּמִיתְנֵן וּוִי לָן דְּמִיתְנֵן אֲמַרִי לִיֵּה אֲנֵן מַה נַּעֲנִי בַתְרַךְ א"ל א) הִי תוֹרֵה וְהִי מַצּוּה דְּמַגְנוּ עַלֵן א"ר יוֹחָנֵן מִשּׁוּם רִשְׁבִי" אֲסַסוֹר לֵאדֶּם שִׁימְלֵא שְׁחוּק פִּיו בַּעוּלֵם הוּזֵה שְׁנֵאמַר יֵאז יִמְלֵא שְׁחוּק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנֵּה אִימַתִי בּוּזֵמן שִׁיאַמְרוּ בְּגוּיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֵה אַמְרוּ עֲלִיו עַל ר"ל שְׁמִימִיו לֹא מִלֵּא שְׁחוּק פִּיו בַּעוֹה" מְכִי שְׁמַעֲה מַר' יוֹחָנֵן רַבִּיֵּה: ת"ר יֵאֵין עוֹמְדִין לְהַתְּפַלֵּל לֹא מִתּוֹךְ דִּין וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבַר הַלֵּכֶה אִלֵּא מִתּוֹךְ הַלֵּכֶה פִּסְקוּה וְהִיכִי דְמִי הַלֵּכֶה פִּסְקוּה אֲמַר אַבִּי כִי הֵא דַר' זִירֵא א) דֹּאמַר ר' זִירֵא יִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל הַחֲמִירוּ עַל עֲצִמֵן א) שְׁאִפִּילוּ רֹאוֹת מִיַּפַּת דֶּם כַּחֲרָדל יוֹשַׁבַת עֲלִיֵּה שְׁבַעַה נְקִיִּים רַבֵּא אֲמַר כִּי הֵא דְרַב הוֹשְׁעִיא דֹּאמַר רַב הוֹשְׁעִיא א) מַעֲרִים יֵאדֶּם עַל תְּבוּאָתוֹ וּמְכַנִּיסֵה בַּמוֹץ שֶׁלֵּה כְדִי שַׁתְּהֵא בַּהַמְתּוֹ אוֹכֵלַת וּפְטוּרֵה מִן הַמַּעֲשֵׂר וְאַב"א כִי הֵא דְרַב הוּנֵא א) דֹּא"ר הוּנֵא א"ר זַעִירֵא יִהְמִקֵּין דֶּם בְּבַהֲמַת קִדְשִׁים אֲסוֹר בַּהֲנֵאֵה וּמוֹעֲלִין בּוֹ רַבְנֵן עַבְדֵי כַּמַּתְנִיתִין רַב אִשִּׁי עַבִּיד כַּבְרִיִּיתֵא: ת"ר א) יֵאֵין עוֹמְדִין לְהַתְּפַלֵּל לֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָלוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׁחוּק וְלֹא מִתּוֹךְ שִׁיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ קָלוֹת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים אִלֵּא א) מִתּוֹךְ שְׁמַחָה שֶׁל מַצּוּה וְכֵן לֹא יַפְטֵר אֲדֵם מַחֲבֵרוֹ לֹא מִתּוֹךְ שִׁיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ שְׁחוּק וְלֹא מִתּוֹךְ קָלוֹת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים אִלֵּא מִתּוֹךְ א) דְּבַר הַלֵּכֶה שֶׁכֵּן מַצִּינוּ בְּנַבִּיאִים הַרְאֻשׁוֹנִים שְׁסִיִּימוּ דְּבִרְיֵהֶם בְּדַבְרֵי שְׁבַח וְתַנְחוּמוֹים ב) וְכֵן תַּנֵּא א) מַרִי בַר בְּרִיֵּה דְרַב הוּנֵא בְרִיֵּה דַר' יִרְמִיֵּה בַר אַבָּא אֵל יַפְטֵר אֲדֵם

מַחֲבִירוֹ אִלֵּא מִתּוֹךְ דְּבַר הַלֵּכֶה שְׁמַתּוֹךְ כֶּךְ זוֹכְרֵהוּ כִי הֵא א) דְּרַב כְּהֵנֵא אֲלוּיִיֵּה לִרְב־שִׁימִי בַר אִשִּׁי מַפּוּם נִהְרֵא עַד בִּי צִנִּיתֵא דְּבַבֵּל כִּי מִטֵּא לְהַתֵּם א"ל מַר וְדֹאִי דֹּאמְרִי אִינִישִׁי הֵנִי צִנִּיתֵא דְּבַבֵּל אִיתְּנָהוּ מֵאדֶם הַרְאֻשׁוֹן וְעַד הַשְׁתֵּא א"ל אֲדַכְרַתֵּן מִילְתֵּא דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינֵא דֹּאמַר ר' יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינֵא מֵאִי דַכְּתִיב יִבְאָרְץ אִשְׁרֵי לֹא עַבְדֵּר בַּה אִישׁ וְלֹא יֵשֵׁב אֲדֵם שֶׁם וְכִי מֵאַחַר דִּלֵּא עַבְדֵּר הֵיאֵךְ יֵשֵׁב אִלֵּא לּוֹמַר לָךְ כָּל אֲרִץ שְׁגוֹר עֲלִיֵּה אֲדֵם הַרְאֻשׁוֹן לִישׁוֹב נְתִישְׁבַּה וְכָל אֲרִץ שְׁלֹא גִזֹר עֲלִיֵּה אֲדֵם הַרְאֻשׁוֹן לִישׁוֹב לֹא נְתִישְׁבַּה רַב מְרַדְכִי אֲלוּיִיֵּה א) לְרַבִּי שִׁימִי בַר אִשִּׁי מַהֲגִירוּנִיא וְעַד בִּי כִּיפִי וְאַמְרִי לֵה עַד בִּי דוֹרֵא: ת"ר א) הַמַּתְּפַלֵּל יַצְרִיךְ שִׁיכּוּין אֵת לְבוֹ לְשִׁמִּים אַבָּא שְׁאוּל אֲוִמֵר סִימֵן לְדַבְרִי צִתְכִין לְבֵם תַּקְשִׁיב אֲזִינֶךְ תַּנִּיא א) א"ר יְהוּדָה כֶּךְ הִיֵּה מִנְהֵגוּ שֶׁל ר"ע יִכְשֻׁהִיֵּה מַתְּפַלֵּל עִם הַצַּבּוֹר הִיֵּה מַקְצֵד וְעוֹלָה מַפְנִי שׁוֹרֵחַ צַבּוֹר יִכְשֻׁהִיֵּה מַתְּפַלֵּל בִּינוּ לְבִין עֲצִמּוֹ אֲדֵם מַנִּיחוֹ בּוּזִיִּית זוֹ וּמוֹצֵא בּוּזִיִּית אַחֲרַת וְכָל כֶּךְ לְמַה מַּפְנִי כְרִיעוֹת וְהַשְׁתַּחוּוֹיִת: א"ר חִיִּיא בַר אַבָּא א) לַעוּלֵם יתְּפַלֵּל אֲדֵם בְּבִית שִׁישׁ בּוֹ חֲלוּנוֹת שְׁנֵאמַר א) כּוּיֵן פּוֹתִיחֵן לִיֵּה וְגו' א) יְכּוּל יתְּפַלֵּל אֲדֵם כָּל הַיוֹם כָּל כֶּכַר מְפֹרֵשׁ עַל מִשְׁבָּא לְגוּלֵה הוּחֵלֵה כְּכַר נֵאמַר יֵדִי הוּא עַבְדֵּר מִן קִדְמַת דִּנֵּא יְכּוּל יתְּפַלֵּל אֲדֵם לְכָל רוּחַ שִׁירֵצִה ת"ל א) (לְכַבֵּל) [גַּנֵּד] יִירוּשָׁלַם יְכּוּל יֵהֵא כּוּלֵּלֵן בְּבַת אַחַת כְּכַר מְפֹרֵשׁ ע"י דוֹד דַּכְּתִיב יֵעַרְבּ וּבִקֵּר וּצַהֲרִים וְגו' יְכּוּל יִשְׁמִיעַ קוּלוֹ בַּתְּפִלָּתוֹ יִכְכַר מְפֹרֵשׁ עַל יֵדִי חֲנֵה שְׁנֵאמַר וקוּלֵה לֹא יִשְׁמַע א) יְכּוּל א) יִשְׁאֵאל אֲדֵם צִרְכִיו וְאַח"כ יתְּפַלֵּל כְּכַר מְפֹרֵשׁ עַל יֵדִי שְׁלֵמָה שְׁנֵאמַר יִלְשַׁמּוּעַ אֵל הַרְנֵה וְאֵל הַתְּפִלָּה רִנֵּה זו תְּפִלָּה תְּפִלָּה זו בְּקִשְׁהֵה אִין אֲוִמֵר דְּבַר א) (בְּקִשְׁהֵה) אַחֵר אֲמַת וְיִצִּיב אַבֵּל יֵאֲחַר הַתְּפִלָּה אַפִּי כַסְדֵּר וִידִיו שֶׁל יִה"כ אֲוִמֵר אִיתְּמַר נָמִי אֲמַר רַב חִיִּיא בַר אִשִּׁי אֲמַר רַב א) אַע"פ שְׁאֲמַרּוּ שׁוּאֵל אֲדֵם צִרְכִיו בְּשׁוּמַעַת תְּפִלָּה אִם בֵּא לּוֹמַר אַחֵר תְּפִלָּתוֹ אִפִּילוֹ כַסְדֵּר שֶׁל יִה"כ אֲוִמֵר: אֲמַר רַב הַמְּנוּנֵא כִמְהַ הַלְכְּתֵא גְּבִירוּתֵא אִיכֵא לְמַשְׁמַע מַהֲנִי קִרְאִי דַחְנֵה וְחֲנֵה הִיא מְדַבְרַת עַל לְבֵה יִמְכֵּאֵן לְמַתְּפַלֵּל צִרִיךְ שִׁיכּוּין לְכוֹ א) רַק שְׁפַתִּיה נַעוֹת יִמְכֵּאֵן לְמַתְּפַלֵּל שִׁיחַתּוֹךְ בִּשְׁפַתּוֹ א) וקוּלֵה לֹא יִשְׁמַע יִמְכֵּאֵן שְׁאֲסוֹר לְהַגְבִּיֵה קוּלוֹ בַּתְּפִלָּתוֹ וְיִיחַשְׁבַּה עֲלִי לְשִׁכּוּרֵה יִמְכֵּאֵן א) שְׁשִׁכּוֹר אֲסוֹר לְהַתְּפַלֵּל וַיֹּאמֵר אֲלֵיֵה עַלִי עַד מַתִּי תִשְׁתַּכְּרִין וְגו' א"ר אֲלַעְזַר מְכֵאֵן לְרֹוֹאֵה בַּחֲבֵרוֹ דְּבַר

לְתַפְלָה, וְגוֹם מַפְנִי שְׁצִרִךְ לְסוֹדֵר שְׁבַחוֹ שֶׁל הַקְּבִי"ה תַּחֲלֵה קוֹרֵם שִׁיחַתְּפַלֵּל כְּדִילְפִּינֵן מַמְשֵׁה, הִילִכֵךְ אִין לְבַקֵּשׁ דְּבַר אַחֵר אֲמַת וְיִצִּיב, וְכִי כִיִּיל בַּתּוֹכּוֹ דְּבִירִי בְּקִשָּׁה אִין מוֹנִיעִין.

אין עומדין פרק חמישי ברכות

לא

אִיִּיתִי כִּסַּף דְּמוּקְרָא חִירוּתֵא, מִכֶּאֱן נִהְנוּ לְשַׁכֵּר זָכוּכִית בְּנִשְׁוֹאִין:

בְּמִקְוֵם גִּילֵה שֶׁם תִּהְא רַעְדָּה, פִּשְׁוֵנוּ שֶׁל מִקְרֵא עֲצֵדוּ אֵת ה' צִירֵאֵה וּכְשִׁיצֵא יוֹס רַעְדָּה תִּגְלִיו וְהִכִּי מְפֹרֵשׁ צִירוּשְׁלָמִי

עֲצֵדוּ אֵת ה' צִירֵאֵה הִיִּינוּ תְּפִלָּה דְּלִיקְרִי עֲצוּדֵה א) כְּדַתְּנִילֵא בְּסַפְרִי

(פ' עֲקֵב) וְלַעֲצֵדוּ כֻכַל לְצִצְכֵס זו תְּפִלָּה:

הַמִּקְיִן דֶּם בְּבַהֲמַת קִדְשִׁים וְכו', וְקִשֵּׁה דֹאמַר צַפִּיג־דַּע"ו

(דָּף מֵד.) גִּבִּי דְמִיִּם חִילוּנִים וּדְמִיִּם פְּנִימִיִּים שֶׁל קִרְצָנוֹת אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִמְכָּרִים לְגַנְנִים לְנִזְלֵל אֲלַמֵּא דִלְאִין מוֹעֲלִין צִהֵן א) וְי"ל דִּהֲתֵם הִיִּינוּ לֵאחַר זְרִיקַת דְּמִיִּם וְכַכֵּר נִתְכַּפְּרוּ צַעֲלִים מַה שֶׁאִין כֵּן הַכֵּא:

עין משפט
גזר מצוה

לא:

דבר שאינו הגון, פירוש אע"ג דליכא איסורא דאורייתא דאי איכא איסורא דאורייתא פשיטא הוכח תוכיח כתיב (ויקרא יט): **גברא** בגוברין. פי' אדם שיהא חשוב לימנות זין אנשים: **ימכאן** ששכור אסור דהתפלא. ירושלמי במסכת מרומות פרק קמא רבי זירא^א בעי

קמיה דרבי אמי שכור מהו שיצרך א"ל ואכלת ושזצעת וזכרת ואפילו מדומדס. פירוש ואפי' הוא שמוי ושכור כל כך שאינו יכול לדבר כראוי דהכי משמע ושזצעת וזכרת:

מכאן שאסור ליישב בד' אמות ש"תפלה. זין מלפניו^ב (זין מנלמארו) וזין מן הצדדין ופירשו שתוצת הגאונים דוקא ביושב ובעל אבל אם היה עוסק בק"ש וצרכותיה וכיוצא בהם אפילו יושב שפיר דמי: **[עמכה]**. עמך משמע בתוך ארבע אמות ^ב משום דכתיב עמכה מלך בה"א כלומר שלא היה יושב בתוך ארבע אמות

שלה כי אם בחמישים: **מורה הלכה בפני רבך** את. ואף ע"פ שלא למד עדיין בפניו מ"מ גדול הדור היה ^א וצא ללמוד לפניו: **כל חיושב בתענית בשבת**. פירש ר"ח בתענית חלוס וכן אימת במדרש תהלים וכשישזב בתענית חלוס בשבת פי' בה"ג שאומר ענוו באלהי נזיר ואפילו קוצב זרכה לעזמו כיון שאינו בתוך י"ח:

מורה הלכה בפני רבך את. ואף ע"פ שלא למד עדיין בפניו מ"מ גדול הדור היה ^א וצא ללמוד לפניו: **כל חיושב בתענית בשבת**. פירש ר"ח בתענית חלוס וכן אימת במדרש תהלים וכשישזב בתענית חלוס בשבת פי' בה"ג שאומר ענוו באלהי נזיר ואפילו קוצב זרכה לעזמו כיון שאינו בתוך י"ח: גדולה

צבאי צבאות שבראת בעולמך קשה בעיניך שתתן לי בן אחד משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו בא עני אחד ועמד על הפתח אמר להם תנו לי פרוסה אחת ולא השגיחו עליו דחק ונכנס אצל המלך א"ל אדוני המלך מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת: אם ראה תראה א"ר אלעזר אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע אם ראה מוטב ואם לאו תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה ואי אתה עושה תורתך פלסתר שנאמר וַתִּנָּקֶתה ונורעה זרע הניחא למאן דאמר אם היתה עקרה נפקדת שפיר אלא למאן דאמר אם היתה יולדת בצער יולדת בריוח נקבות יולדת זכרים שחורים יולדת לבנים קצרים יולדת ארוכים מאי איכא למימר ^אדנתיא ונקתה ונורעה זרע מלמד בשאם היתה עקרה נפקדת דברי ר' ישמעאל א"ל רבי עקיבא אם כן ילכו כל העקרות כולן ויסתתרו וזו שלא קלקלה ^בנפקדת אלא מלמד שאם היתה בצער יולדת בריוח קצרים יולדת ארוכים שחורים יולדת לבנים אחד יולדת שנים מאי אם ראה תראה ^גדברה תורה כלשון בני אדם: בעני אמתך אל תשכח את אמתך ונתתה לאמתך א"ר יוסי בר' חנינא ג' אמתות הללו למה אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע ^דשלשה בדקי מיתה בראת באשה ואמרי לה שלשה דבקי מיתה ואלו הן גדה וחלה והדלקת הנר כלום עברתי על אחת מהן: ונתתה לאמתך זרע אנשים מאי זרע אנשים אמר רב גברא בגוברין ושמואל אמר זרע שמושח שני אנשים ומאן אינון שאול ודוד ורבי יוחנן אמר זרע ששקול כשני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמר וַיִּמָּשֶׁה וַיִּהְיֶה וַיִּבְרָא וַיִּשְׁמָוּאֵל בְּקוֹרָאֵי שְׁמוֹ וּרְבִנָּן אַמְרֵי זֶרַע אַנְשִׁים זֶרַע שְׁמוּבָלַע בִּין אַנְשִׁים כִּי אַתָּא רב דימי אמר לא ארוך ולא גויך ^ה ולא קטן ולא אלם ולא צחור ולא גיחור ולא חכם ולא טפש: אני האשה הנצבת עמכה בזה אמר ריב"ל ימכאן שאסור ליישב בתוך ארבע אמות של תפלה: אל הנער הזה התפללתי א"ר אלעזר שמואל מורה הלכה לפני רבו היה שנאמר וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי משום דוישחטו את הפר הביאו הנער אל עלי אלא אמר להן עלי קראו כהן לית ולשחוט חזונו שמואל דהוו מהדרי בתר כהן למישחט אמר להו למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט ישחיטה בור כשרה אייתוהו לקמיה דעלי אמר ליה מנא לך הא אמר ליה ימי כתיב ושחט הכהן והקריבו הכהנים כתיב הַמִּקְבִּילָה וְאֵילָךְ מִצּוֹת כְּהֹנָה מִכָּאן לִשְׁחִיטָה שְׁכִשְׁרָה בּוֹר אִמֵּר לִיה מִימֹר שְׁפִיר קָא אִמְרַת מִיּוֹה מוֹרָה הִלְכָה בִּפְנֵי רִבְךָ אַתָּה יוֹכֵל הַמוֹרָה הִלְכָה בִּפְנֵי רִבּוֹ חֵיִב מִיתָה אִתִּיא חֲנָה וְקָא צוּחָה קָמִיָּה אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְבָּת עִמָּכָה בּוֹה וְגו' אִמֵּר לָה שְׁבִקִי לִי דִאֲעֻנְשִׁיָּה וּבִעֲנִיא רַחֲמֵי וַיְהִיב לָךְ רַבָּא מִינִיָּה אִמְרָה לִיָּה אֵל הַנֶּעֱר הַזֶּה הַתְּפִלְלָתִי: וְחֲנָה הָיָא מְדַבְּרַת עַל לְבָהּ אִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר מוֹשׁוֹם רַבִּי יוֹסִי בֶן זִמְרָא עַל עֶסְקִי לְבָהּ אִמְרָה לִפְנֵי רַבּוּנִי שֶׁל עוֹלָם כֹּל מִה שְׁבִרְתָּא בָּאִישָׁה לֹא בִּרְאֵת דְּבַר אֶחָד לְבַטְלָהּ עֵינַיִם לְרֹאוֹת וְאוֹנִים לְשִׁמּוּעַ חוֹטֵם לְהַרְיָח פָּה לְדַבֵּר יָדִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִלֵּאכָה גִּלְגִּים לְהִלָּךְ בָּהֶן דְּרִים לְהִנָּיק בָּהֶן דְּרִים הִלְלוּ שְׁנַתָּה עַל לְבִי לְמַה לֹא לְהִנָּיק בָּהֶן תָּן לִי בֶן אֶשְׁלֵךְ בָּהֶן: וְאִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר מוֹשׁוֹם רַבִּי יוֹסִי בֶן זִמְרָא יָכֹל הַיּוֹשֵׁב בַּתְּעֻנִּית בִּשְׁבַת קוֹרְעִין לוֹ גֹּזֵר דִּינוֹ שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה וְאֵף עַל פִּי כֶּן חֹזְרִין וּנְפָרְעִין מִמֶּנּוּ דִּין עוֹנֵג שְׁבַת ^אמֵאי תִּקְנִיתִיה אִמֵּר רַב נַחֲמָן בֶּר יִצְחָק הַלִּיתִיב תְּעֻנִּיתָא לְתַעֲנִיתָא: וְאִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר חֲנָה הַמִּיתָה דְּבָרִים כִּלְפִי מַעֲלָה וַתְּתַפְּלָל עַל ה' מַלְמַד שְׁהַמִּיחָה דְּבָרִים כִּלְפִי מַעֲלָה וְאִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר אֵלִיָּהוּ הַמִּית דְּבָרִים כִּלְפִי מַעֲלָה שְׁנֵאמַר ^דוְאַתָּה הַסְּבוֹת אֶת לִבְּם אַחֻרִּית א"ר שְׁמוּאֵל בֶּר רַבִּי יִצְחָק מִנִּין שְׁחֹר הַקֵּב"ה וְהוֹדָה לוֹ לֹאֲלִיָּהוּ

אין עומדין פרק חמישי ברכות

שליך להודיעו. הנמשך נריך לנקות את עצמו ולהודיע את חושדו שאין זו אותו דבר מגונה: **לפני כה בליעל**. אל תתנני כבת בליעל לחשדני בשכרות: **ואספספר**. אחייחד עם אחרים ויחשדני בעלי: **פלספר**. שקר: **שגש אמסות**. דריש להו לשון מיתה: **זדקי מיסה**.

שהאשה נצדקת כהן בשעת הסכנה שאם ימצא בה אחד מהם תמות: **גדה וחלה והדלקם נר**. של שבת. על ג' עבדות הללו נשים מתות וטעמא לילף במסכת שבת (ד' לא:): **שמונעל זין אנשים**. רב דימי מפרש לה לא ארוך ולא גוך וכי'. **אלם**. פי' עז: **ט' לחור**. ר"ש בלע"ז: **גיחור**. שהוא לנן יותר מדאי: **ולא חכם**. יותר מדאי. שלא יהיה תימה בעיני הצריות ומתוך שנדבצין זו שולטת זו עין הרע: **הנלכס עמכה**. משמע אף הוא עמה בעמידה: **אל הסגר**. על זה ולא לאחר. מכאן שחטא לעלי ורלה לענשו ולהתפלל שינתן לה זן אחר: **והקרינו כהנים**. אמרו בפרק קמא דמגיגה (ד' יא). **והקרינו זה קצלת הדס: של שבעים שנה**. כלומר אפילו נגזר עליו מנעוריו לפי שמתנין קשה בשבת לפי שהכל מתענגים זו והוא מתענה: **סעניסא לסעניסא**. יתענה למחר: **וסתפלל על ה'.** כך כתוב הוא במקרא. ולא גרסין הכא אל תקרי: **שחור** ו**סוד** ל**אליהו**. לדצירו סודה לאחר זמן כנצוצות נציאים אחרים: דכתיב

והדבר דומה למלך בשר ודם ששעה סעודה לעבדיו בא עני אחד ועמד על הפתח אמר להם תנו לי פרוסה אחת ולא השגיחו עליו דחק ונכנס אצל המלך א"ל אדוני המלך מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת: אם ראה תראה א"ר אלעזר אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע אם ראה מוטב ואם לאו תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה ואי אתה עושה תורתך פלסתר שנאמר וַתִּנָּקֶתה ונורעה זרע הניחא למאן דאמר אם היתה עקרה נפקדת שפיר אלא למאן דאמר אם היתה יולדת בצער יולדת בריוח נקבות יולדת זכרים שחורים יולדת לבנים קצרים יולדת ארוכים מאי איכא למימר ^אדנתיא ונקתה ונורעה זרע מלמד בשאם היתה עקרה נפקדת דברי ר' ישמעאל א"ל רבי עקיבא אם כן ילכו כל העקרות כולן ויסתתרו וזו שלא קלקלה ^בנפקדת אלא מלמד שאם היתה בצער יולדת בריוח קצרים יולדת ארוכים שחורים יולדת לבנים אחד יולדת שנים מאי אם ראה תראה ^גדברה תורה כלשון בני אדם: בעני אמתך אל תשכח את אמתך ונתתה לאמתך א"ר יוסי בר' חנינא ג' אמתות הללו למה אמרה חנה לפני הקב"ה רבש"ע ^דשלשה בדקי מיתה בראת באשה ואמרי לה שלשה דבקי מיתה ואלו הן גדה וחלה והדלקת הנר כלום עברתי על אחת מהן: ונתתה לאמתך זרע אנשים מאי זרע אנשים אמר רב גברא בגוברין ושמואל אמר זרע שמושח שני אנשים ומאן אינון שאול ודוד ורבי יוחנן אמר זרע ששקול כשני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמר וַיִּמָּשֶׁה וַיִּהְיֶה וַיִּבְרָא וַיִּשְׁמָוּאֵל בְּקוֹרָאֵי שְׁמוֹ וּרְבִנָּן אַמְרֵי זֶרַע אַנְשִׁים זֶרַע שְׁמוּבָלַע בִּין אַנְשִׁים כִּי אַתָּא רב דימי אמר לא ארוך ולא גויך ^ה ולא קטן ולא אלם ולא צחור ולא גיחור ולא חכם ולא טפש: אני האשה הנצבת עמכה בזה אמר ריב"ל ימכאן שאסור ליישב בתוך ארבע אמות של תפלה: אל הנער הזה התפללתי א"ר אלעזר שמואל מורה הלכה לפני רבו היה שנאמר וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי משום דוישחטו את הפר הביאו הנער אל עלי אלא אמר להן עלי קראו כהן לית ולשחוט חזונו שמואל דהוו מהדרי בתר כהן למישחט אמר להו למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט ישחיטה בור כשרה אייתוהו לקמיה דעלי אמר ליה מנא לך הא אמר ליה ימי כתיב ושחט הכהן והקריבו הכהנים כתיב הַמִּקְבִּילָה וְאֵילָךְ מִצּוֹת כְּהֹנָה מִכָּאן לִשְׁחִיטָה שְׁכִשְׁרָה בּוֹר אִמֵּר לִיה מִימֹר שְׁפִיר קָא אִמְרַת מִיּוֹה מוֹרָה הִלְכָה בִּפְנֵי רִבְךָ אַתָּה יוֹכֵל הַמוֹרָה הִלְכָה בִּפְנֵי רִבּוֹ חֵיִב מִיתָה אִתִּיא חֲנָה וְקָא צוּחָה קָמִיָּה אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְבָּת עִמָּכָה בּוֹה וְגו' אִמֵּר לָה שְׁבִקִי לִי דִאֲעֻנְשִׁיָּה וּבִעֲנִיא רַחֲמֵי וַיְהִיב לָךְ רַבָּא מִינִיָּה אִמְרָה לִיָּה אֵל הַנֶּעֱר הַזֶּה הַתְּפִלְלָתִי: וְחֲנָה הָיָא מְדַבְּרַת עַל לְבָהּ אִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר מוֹשׁוֹם רַבִּי יוֹסִי בֶן זִמְרָא עַל עֶסְקִי לְבָהּ אִמְרָה לִפְנֵי רַבּוּנִי שֶׁל עוֹלָם כֹּל מִה שְׁבִרְתָּא בָּאִישָׁה לֹא בִּרְאֵת דְּבַר אֶחָד לְבַטְלָהּ עֵינַיִם לְרֹאוֹת וְאוֹנִים לְשִׁמּוּעַ חוֹטֵם לְהַרְיָח פָּה לְדַבֵּר יָדִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִלֵּאכָה גִּלְגִּים לְהִלָּךְ בָּהֶן דְּרִים לְהִנָּיק בָּהֶן דְּרִים הִלְלוּ שְׁנַתָּה עַל לְבִי לְמַה לֹא לְהִנָּיק בָּהֶן תָּן לִי בֶן אֶשְׁלֵךְ בָּהֶן: וְאִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר מוֹשׁוֹם רַבִּי יוֹסִי בֶן זִמְרָא יָכֹל הַיּוֹשֵׁב בַּתְּעֻנִּית בִּשְׁבַת קוֹרְעִין לוֹ גֹּזֵר דִּינוֹ שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה וְאֵף עַל פִּי כֶּן חֹזְרִין וּנְפָרְעִין מִמֶּנּוּ דִּין עוֹנֵג שְׁבַת ^אמֵאי תִקְנִיתִיה אִמֵּר רַב נַחֲמָן בֶּר יִצְחָק הַלִּיתִיב תְּעֻנִּיתָא לְתַעֲנִיתָא: וְאִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר חֲנָה הַמִּיתָה דְּבָרִים כִּלְפִי מַעֲלָה וַתְּתַפְּלָל עַל ה' מַלְמַד שְׁהַמִּיחָה דְּבָרִים כִּלְפִי מַעֲלָה וְאִמֵּר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר אֵלִיָּהוּ הַמִּית דְּבָרִים כִּלְפִי מַעֲלָה שְׁנֵאמַר ^דוְאַתָּה הַסְּבוֹת אֶת לִבְּם אַחֻרִּית א"ר שְׁמוּאֵל בֶּר רַבִּי יִצְחָק מִנִּין שְׁחֹר הַקֵּב"ה וְהוֹדָה לוֹ לֹאֲלִיָּהוּ

שכשבת יש לו סעודה מוכנת ותענוגים, מה שאין לו בחול, וכשמנוע מהן קשה לו בלבו יותר מחנייתו בחול, ואפ"כ יש עליו

דין עונג שבת, ואמור רבנן לוחיב תענית לתעניתיה.

מסורת הש"ס

א) עירקין טז: (ג) סוטה כז.
ו)סם מוחלפת השוטה וע"ש בתוס' ובתוס' מנחות ח:
ז)וע"ק, (ג) י"א נספדה,
ח) יצתמו על. ומנחות סז:
קדושין ח: גיטין מח: גדרים
ג. ז"מ לא: דל: ע"ז ס.
סנהדרין ט. סד: פס: יז: מכות
יב. וזחסי קח: כריתות יא.
עירקין ג. גדה לז: מדל,
ס) שבת מח: (א) וזחסי לז.
יומא ס. מנחות טו,
(א) עירקין סג,
ס) נענית
יב: (ט) לחור שהוא לנן.
גיחור ר"ש בלע"ז כל"ל וכו"ה
נכסין ל' לקמן נח:
וגמלא כמכות דף מה: וע' פיסחי'
לקמן נט:
נעי' כמעני יו"ט
לקמן מח:
י) שזיך לעיל
עמוד א,
ס) דל"ל מ"ו,

תורה אור השלם

- יבאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את ישיבי עירם לאמר בלכה ונעברה אליהם אחרים אשר לא ידעקם: דברים יג יד
- ואם לא נטמאה האשה ותרודה הוא ונקתה ונורעה זרע: במדבר כ כח
- משה ואהרן בבבאיין ושמואל בקריאי שמו קריאים אל יד ודואו עינם: תהלים טז ו
- עניי יד עניי וידעי הקם הזה כי אתה יי האלהים ואתה הסבת את לבם אחרית: מלכים א יח לו

הגהות הב"ח

א) יבא ולא קטן. י"ב פי' שהוא זק ביותר ולא אלם פירוש שהוא עב הכנה לשון ואליס:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פורה וכו' ובא ללמד לפנינו. פי' מה"ד סימן קל"ט:

מוסף תוספות

א. בתוס' יריש כתב, ד' ועירוטא בעא קומי לאסי.
ב. בתוס' ירי"ש כתב, ענך משמע בתוך ד"א.
יש אומרים עמכה מלא בה"א וכו'. ג' ובתוס' ירי"ש הוסיף, א. גאא כוללו באליך נצור.

לעזי רש"י

ר"ש. אודם.

רבינו חננאל

אני האשה הנצבת עמך בזה וכו' מכאן שאסור ליישב בתוך לא אמות של תפלה.
שמעוני מדוקיא דקרא דכתיב הנצבת עמכה מלמד שהיה עלי עצב עמה כל זמן שהיתה חנה מתפללת. כל היושב בתענית בשבת קורעין לו גזר דינו של ע' שנה.
קבלנו מרבותינו דביושב בתענית חלום מיירי, כדקיי"ל יפה תענית לחלום כאש לנעורת, כי כל אדם שגזרו עליו נזרה רעה על עון שעשה, מגליין אותו ע"י חלום מה שעתיד לבוא אוד' עליו, וכיון שמתרגיש בה בתענית וחוזרו בתשובה והקב"ה מוחל לו, וכיון שחזר בתשובה שלמה אפילו חטא כל שנותיו, שהן ע' שנה כדכתיב שני שנותיו בהם ע' שנה. ומפני מה תעניתו בשבת גדולה מתעניתו בחול, לפי

יז א מיי פ"ו מהלכות דעות הלכה ז סמג עין יא:

יה ב מיי פ"ג מהלכות סוטה הלכה ככ:

יב א מיי פ"ה מהל' תפלה הלכה ו סמג עין יט טוש"ע אורח סימן קכ סעיף ז:

ב ד ה מיי פ"ח מהל' תפלה המקדש הלכה ו פ"ה מהל' מעשה הקרבני' הל' א ופ"א מהל' ספולי' המקדשין הלכה א סמג לאון שט:

כא ו מיי פ"ה מהלכות פ"ח הלכה ז סמג עין יג טוש"ע יו"ד סימן רמב סעיף ד:

בב ז ה מיי (פ"ל מהל' שבת הל' ט) ופ"א מהל' תעניות הל' יט סמג עין דרנבן ג טוש"ע אורח סי' רפח סעיף ד:

מוסף רש"י

שייך לשמור קודם כדי שתהא בהחזרו אובלת. אפילו לאחר מיתות (נדה סח) ואפילו קצב. דכל זמן שאין שם גזירה של טבל עליו אינו חסר תכילת ארעו וכל אכילת בהמה לא מזרי עלה משום אכילת קצב דמנן בנח' פלה מחילל לבהמה לחיה ולעופות ופטור מן התעניות עד שמרת, אבל למחלל אדם נתי דלא טביל מחללוייתא ויטיו אפילו קודם מיתות אסור לטבול קצב ככולי גמרא (פסחים פ. ובכ"ז ב"ר ג' חא: ונדה סח) אבל אי ראה פני הנה אפילו מחלל בבהמה חיוב בתענית, דלא דמנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לזרע ונכסהה פטור, דמאי' מנין לה (נ"ד סח). אסור בהנאה ומועדיהם בו. אומר דס שיקר, דכיון דלא חזי מלוקה משכיב ממוס דבהמה (תענית י'). ולא מתוך שחוק. כחוק ממש, קשה דעת שוחך מיושבת עליו, אפילו אינו של לזון מכל מקום אין זו יסוב (שבת ז'). קלות ראש. לזון (שם). בי צניחא. מקום הוא וכו דקלס הכינה כמו לני הכי הכחל (סוטה מח). דדאי דאמר אינשי. לשון שאלה הוא, דמאי הוא שאומרים דבר זה של מיתה (בבבאבא פ"ח). לא תניישהו. והיני לא יסב אלס שם. לא גזר אלא כהאשון יסוב שם, והיני דלמאי אינשי משני אלס כהאשון. שגור עליו אלס כהאשון יסוב דקלס ולא יסוב לחי (סוטה סח). בבית אכל כשנשחט העטאל במקום הטעלה כסורין שהיא עולה ולא ידעו חתעלה על זה, אמרה חנה כיון שהקב"ה חס על כבוד הבניות, אף אלו אלו כשנשחט העטאל במקום הטעלה כסורין שהיא עולה ושחט בלחש, כהנס תמורה אלס על מחליף ולא יתעב כחיו, אבל שחר תפלות שאין של ויחידו כגון זכרות שפני ק"ש ותלמידיה, אלו יריך ללחמו בלחש (סידור רש"י ס'). עד כאן שייך לשמור קודם. ולא רוח הקדש שורה עליך. גלית בעמקן שאין רוח הקדש שורה עליך שדעת שאני שוכח יין (שמואל א א סח). וזו שלא קלקלה. כל מהא לטעם עקרה משום דלא

נסתרה הפסילה (סוטה כב). דברה תורה כלשון בני אדם. הכי משמעני בני אלס (נדרים ג'). דבקי מיתה. שמדקדקין מיתה והקריבו הכהנים כתיב. ומדכתי כהן כקלה וכשחיטה לא כתיב, מכלל דושחט אצטליס קלי, וסמן ידו ושחט, לומר דא שחיטה שוכרה כזר (יומא כז). ובכ"ז בובבחים זכב). המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. זכדי שמים (שדוכין ג'). תעניתא לתעניתא. פי' שחייב להתענות למחר יום אחד כדי שימחול הקב"ה שוט כשכיל עונג שבת, וליתב בתעניתא שכיטל עונג שבת בלא אכילה ולא שמים, אבל מדיון עונג שבת פטור, דקיימא לו כי היושב בתענית קורעין לו גזר דייט של שבעים שנה, עונג הוא לו כשמתענה וקורע גזר דינו, שאם חלל את המענה יושב ודואב כל היום כולו ואינו נכנס בעונג שבת מפני הפחד (האורח ח"א סי' שצ).